

EU:n monivuotiset rahoituskehykset vuoden 2020 jälkeen

EU:n rahoituskehysten on heijastettava EU:n uusia prioriteetteja ja tavoitetta lisätä työpaikkoja, kasvua ja investointeja. Menoeriä on tarkastettava aidon eurooppalaisen lisäarvon näkökulmasta sekä toimien vaikuttavuuden ja tehokkuuden perusteella. Kriteerit täyttäviä julkisia hyödykkeitä ovat mm. investoinnit tutkimus- ja innovaatio toimintaan sekä merkittäviin Euroopan laajuisiin liikenne-, energia- ja tietoliikenneverkkoihin. Lisäksi tarvitaan lisäinvestointeja EU:n sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen sekä ulkoiseen toimintaan, jolla edistetään vakautta myös EU:n lähialueilla. EU-rahoitusta on syytä ehdollistaa jatkossa entistä vahvemmin.

EU:n monivuotisissa rahoituskehyksissä määritellään useammalle vuodelle menoluokittain jaetut EU-rahoituksen enimmäismäärät ja vuotuisessa talousarviomenettelyssä määritellään puolestaan yksityiskohtaisemmin menot ja niiden jakautuminen kunakin vuonna.

Komissio on julkaissut osana EU:n tulevaisuuspohdintaa kesäkuun lopulla keskusteluasiakirjan EU:n rahoituksen tulevaisuudesta. Komission on annettava ehdotuksensa EU:n tulevasta monivuotisesta rahoituskehyksestä 1.1.2018 mennessä. Ehdotuksen julkistaminen voi viivästyä Britannian EU-eroneuvotteluiden vuoksi.

EU:n rahoituskehysten hyväksyminen vaatii jäsenmaiden yksimielisyyden ja Euroopan parlamentin hyväksynnän.

1 Paineita uudistaa EU:n budjettia

Keskustelut EU:n budjetista ovat olennainen osa unionin tulevaisuutta koskevaa pohdintaa. Monivuotiset rahoituskehykset ovat keino toteuttaa EU:n prioriteetteja.

EU:ta kohdanneet suuret haasteet kuten pakolaistilanne ja turvallisuuskysymykset ovat aiheuttaneet lisämenopaineita EU:n budjettiin ja EU-budjetin varautumismahdollisuudet odottamattomiin tilanteisiin ovat heikot. Eurobarometri-kyselyn mukaan myös EU-kansalaisten mielestä EU:n suurimmat haasteet ovat tällä hetkellä maahanmuutto ja terrorismi. Lisäksi Ison-Britannian, yhden suurimman nettomaksajamaan, tuleva EU-ero antaa sysäyksen miettiä EU:n budjettia ja sen prioriteetteja uudella tavalla.

Ideaalitilanteessa EU:n rahoituskehysiä koskeva keskustelu lähtisi liikkeelle määrittelemällä ne asiat, jotka tulisi hoitaa unionin tasolla ja vasta sen jälkeen päätettäisiin niille tarvittava rahoitustaso. Realiteetti on kuitenkin se, että useat EU-jäsenmaat, lähinnä nettomaksajamaat, ovat päättäneet EU-budjetin suuruuden nykytasolle tai haluavat budjetin pienentämistä ilman brexitin EU:n tuloihin aiheuttaman aukon täyttämistä.

EU:n vuosittaisen budjetin suuruus edustaa noin prosenttia jäsenmaiden yhteenlasketusta bruttokansantulosta ja vuonna 2017 maksusitoumukset olivat yhteensä vajaa 143 miljardia euroa. Jäsenmaiden julkiset menot ovat lähes 50-kertaiset EU-budjettiin verrattuna. Onkin erittäin tärkeää miettiä, miten EU:n yhteinen rahoitus käytetään parhaalla mahdollisella tavalla. Lisäksi tarvitaan realismia odotuksiin, joita unionin budjetilla voidaan täyttää.

2 Mitä EU-budjetista rahoitetaan?

Unionin toiminnan perusteena ovat toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteet. Lisäksi EU:n tuotama lisäarvo on keskeinen periaate EU:n julkisten varojen käytössä. EU:n toimia tai niihin kohdennettuja varoja tulee siis tarkastella sen mukaan, onko EU-tason toiminta välttämätöntä tai tehokkaampaa kuin toimet jäsenmaissa tai niiden alueilla.

Tämänhetkinen EU-varojen jako pohjaa vahvasti historialliseen perinteeseen. Nykyisistä rahoituskehyksistä n. 39 % käytetään maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen ja 34 % koheesiopoliittikkaan, jonka tavoitteena on pienentää alueiden välisiä kehityseroja.

Rahoituskehyksistä 13 % menee suoraan kilpailukykyyn vaikuttaviin toimiin kuten investointeihin tutkimus- ja innovaatiotoimintaan tai Euroopan laajuisiin liikenne-, energia- ja tietoliikenneverkkoihin. Noin 6 % käytetään EU:n ulkoiseen toimintaan, jolla pyritään torjumaan köyhyyttä ja edistämään vakautta ja vaurautta. Runsaat 6 % menee hallintomenoihin. Alle 2 % rahoituskehyksistä käytetään oikeus- ja sisäasioihin kuten turvapaikka- ja muuttoliikemiesymyksiin liittyviin toimenpiteisiin tai ulkorajoja ja sisäistä turvallisuutta koskeviin aloitteisiin.

Kansalliset toimijat hallinnoivat tällä hetkellä suurinta osaa EU:n budjetista, maataloutta ja koheesiovaroja. Nämä ovat myös ne politiikkalohkot, joiden rahoitus jyvitetään etukäteen jäsenmaille eikä niistä ole tingitty, jos EU:n budjettiin on tarvittu lisäjoustoja. Haavoittuvammassa asemassa ovat olleet menoerät, joita ei ole jaettu etukäteen jäsenmaille, kuten investoinnit EU:n tutkimus- ja innovaatio-ohjelmaan. Tämä siitäkkin huolimatta, että ohjelman saavutukset ovat yleisesti ottaen erittäin hyvät ja ohjelma on jo nykyisellään aliresursoitu.

Jos EU:n varojenkäyttöön halutaan seuraavalla rahoituskehyskaudella merkittäviä muutoksia, olemassa olevien politiikkalohkojen sisältöä ja suhteellista osuutta pitää arvioida uudelleen radikaalilla tavalla. Käytännössä tämä edellyttää muutoksia yhteensä yli 70 % monivuotisista rahoituskehyksistä lohkaiseviin perinteisiin politiikka-aloihin, maatalouteen ja koheesiopoliittikkaan.

EU-rahoituksen ehdollistamista sovelletaan mm. koheesiopoliitikassa, jossa rahoituksensaajien pitää vakuuttaa komissio tavoitteistaan ja makrotaloudellisessa ehdollisuudessa EU-rahoitus yhdistetään tehtyihin rakenteellisiin uudistuksiin. Lisäksi keskustelua käydään yhä enemmän EU-rahoituksen ehdollistamisesta mm. oikeusvaltioperiaatteen ja yhdessä sovittujen päätösten kuten pakolaisten uudelleensijoittamisen noudattamiseen.

3 Mistä varat EU-budjettiin?

EU:n tulot koostuvat unionin omista varoista, joita ovat perinteiset omat varat eli tuontitullit, unionin 0,3 % osuus arvonlisäverotuloista ja jäsenmaiden BKT:n perustella maksama osuus, joka on selvästi suurin EU-budjetin tulonlähde. Britannia on neuvotellut aikoinaan itselleen suuren nettomaksajan roolin vuoksi jäsenmaksualennuksen, jonka muut jäsenmaat ovat kattaneet. Myöhemmin muille suurimmille nettomaksajille on myönnetty puolestaan maksualennus Britannian muille jäsenmaille aiheuttaneesta laskusta. Brexitin myötä jäsenmaksualennuksista päästään eroon.

Monivuotisten rahoituskehysten neuvotteluissa jäsenmaiden tarkoituksena on omien maksuosuuksiensa mahdollisimman suuri palautuminen kotimaahansa, mikä ei palvele yhteistä etua. Jo pitkään on käyty keskustelua jäsenmaiden maksuosuuden pienentämisestä ns. EU:n uusien omien varojen avulla. Ehdotukset omista varoista ovat olleet veroluonteisia maksuja kuten hiilitai ympäristövero, finanssitransaktiovero tai yritysvero. Jäsenvaltiot eivät ole kuitenkaan halukkaita luomaan EU-tason veroa, sillä verotusoikeus on vahvasti kansallisvaltioiden toimivallassa.

4 EK:n pääviestit

- EU:n tuoma lisäarvo ei muodostu ensisijaisesti EU-tason rahoituksesta, vaan ennen kaikkea eurooppalaisten toimintapuitteiden luomisesta kuten yhteisistä sisämarkkinoista ja kauppapolitiikasta. EU-rahoitus on kuitenkin tärkeä työväline unionin kehittämisessä ja vastattaessa yhteisiin haasteisiin.

- EU:n rahoituskehysten on heijastettava EU:n uusia prioriteetteja eikä vanhoja poliittisia sopimuksia. Nykyisellään EU:n rahoituskehysten rakenne vastaa huonosti unioniin kohdistuviin uusiin tarpeisiin ja EU:n tavoitteeseen lisätä työpaikkoja, kasvua ja investointeja.
- Menoeriä on syytä tarkastella aidon eurooppalaisen lisäarvon näkökulmasta eli mitä julkisia hyödykkeitä on kannattavinta tuottaa ja rahoittaa EU-tasolla sekä toimien vaikuttavuuden ja tehokkuuden perusteella. Tällaisia ovat mm. eurooppalaisen kilpailukyvyyn vahvistaminen investoinneilla tutkimus- ja innovaatiotoimintaan sekä merkittäviin Euroopan laajuisiin liikenne-, energia- ja tietoliikenneverkkoihin. Lisäksi tarvitaan lisäinvestointeja EU:n sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen sekä ulkoiseen toimintaan, jolla edistetään vakautta myös EU:n lähialueilla.
- Koska EU:n budjettia todennäköisesti pikemminkin leikataan kuin kasvatetaan, pitää tarkastella maatalouden siirtämistä enemmän jäsenmaiden vastuulle. Tämä asettaisi maatalouden tukemisen selkeämmin samalle viivalle ja vertailun kohteeksi muiden julkisten menojen kanssa. Unionin vähävaraisimmat alueet tarvitsevat tukea myös tulevaisuudessa, mutta vastuun jäsenvaltioiden sisäisten alueellisten erojen tasoittamisesta pitäisi kuulua enimmäkseen jäsenvaltioille itselleen. Etukäteen jäsenmaille jaetun rahoituksen osuutta on siis pienennettävä. Lisäksi on käytävä keskustelua siitä, olisiko jatkossa unionin syytä hoitaa ainoastaan Euroopan tason julkisia hyödykkeitä.
- EU-rahoitusta on syytä ehdollistaa jatkossa entistä vahvemmin.

5 Lisätietoja

Johtava asiantuntija Janica Ylikarjula
+358 40 560 1275, janica.ylikarjula@ek.fi, twitter: @janica_y